

BEDOUD GEBIED

VIJFHUIS

AANPASSEN OF WEGWEZEN

De meeste woningen in de woonwijk Vijfhuus dateren uit het laatste kwart van de vorige eeuw. Waar sommige dieren en planten bij de uitbreiding van deze woonkernen verdwijnen, zijn er anderen die zich juist hierop aangepast hebben! Zij maken gebruik van alles wat door menselijke activiteit gemaakt is. Zo zijn er dieren die gebruik maken van loze ruimtes in woningen, van kleine tot grote (sier) tuinen, en van netjes in rijen aangeplante bomen en struweel. Er zijn zelfs planten die gebruik maken van muurtjes of de ruimte tussen stoeptegels om in of tegenaan te groeien. Het vergt een behoorlijk aanpassingsvermogen aan de mens om in zo'n omgeving te overleven!

Zo imiteert de ruimte onder dakpannen en de dakgoot een rotslandschap vol met holtes. De gierzwaluw maakt zelf geen nest, en dat maakt hem afhankelijk van deze kant-en-klare openingen en kieren om in te nestelen. Gierzwaluwen kun je zelf herkennen aan het 'gierende' geluid dat ze maken, vooral als ze laag overvliegen. Deze vogel is volledig aangepast op onze bebouwde omgeving, en zul je met name in stads- en dorpskernen zien rondvliegen. Wist je dat de gierzwaluw alleen landt om te broeden, en verder continu vliegt? Slapen doen ze ook in de lucht!

VOGELEN

Voor enthousiaste 'vogelaars' is een woonwijk misschien niet de eerste plek waar ze vogels willen bekijken. Toch leven er in en om woningen heel wat vogels! Groene tuinen en groenstroken met struiken en bomen, waaronder aan de weg Merketon, zijn populair onder vogels. In groene tuinen kunnen ze voedsel vinden, nestelen en zich goed verstoppen voor rovers (zoals roofvogels en katten). Het belang van heggen, struiken en ander 'groen' voor vogels kan niet genoeg benadrukt worden! Een vogel die zelfs zijn naam te danken heeft aan zijn leefgebied, is de heggenmus. De heggenmus leidt een verborgen bestaan in en onder struiken en heggen. Ook de merel scharrelt vaak door groene tuinen, en laat een stuk luider van zich horen. Beide vogels nestelen graag in dichte heggen en struiken.

In betegelde tuinen zonder dekking zullen zangvogels weinig te zoeken hebben, tenzij je ze bijvoert. Het zijn namelijk vluchtdieren, die bij het minste of geringste gevaar de beschutting willen opzoeken. Ook het openbare groen in de wijk, dat vaak bestaat uit bodembedekkende en lage struiken, heeft maar weinig betekenis voor vogels.

Merketon (Google Maps)

Schepersweg (Google Maps)

Vijfhuizerweg (Google Maps)

GEBIEDSKENMERKEN

Oppervlakte 32 ha

Functie Bebouwd gebied

Bodem -

Overig

KARAKTERISTIEK

Vijfhuus is een woonwijk, gelegen ten noordwesten van de kern van Uden. De wijk ligt aan de autosnelweg A50 en aan een groen landschapspark. De wijk grenst aan de buurten Bogerd, Centrum en Bitswijk. De meeste woningen in de wijk dateren uit de periode 1975 – 1995.

Voor deze periode waren de woningen in het gebied met name geconcentreerd aan de straat 'Bitswijk'. De omgeving werd gekarakteriseerd door agrarische percelen en enkele vrijstaande (bedrijfs-)woningen.

De straatnamen in de wijk zijn deels benoemd naar fruitsoorten, zo is de Kroezel een kruisbes, Morel een zure kers, Boskriek een zoete kers en Merketon een perzik. Ook de appels zijn goed vertegenwoordigd, kijk maar naar de Bellefleur, Goudrenet en Sterappel.

Bont zandoogje (D. Koopman)

'ONKRUID' VERGAAT NIET

In deze woonwijk is maar zeer beperkte ruimte voor spontaan opkomende wilde planten. Tuinen, gazons, speeltuintjes en openbaar groen worden allemaal regelmatig gemaaid en ongewenste planten worden gewied. Maar toch zijn er een aantal wilde planten die juist onder deze omstandigheden goed gedijen. Bijvoorbeeld in verwaarloosde hoekjes, tussen plaveisel en in minder intensief onderhouden tuinen, groeit straatgras. Deze vind je overal waar net wat ruimte gelaten wordt door menselijke activiteiten. Een ander voorbeeld is gewoon varkensgras, dat eigenlijk, ondanks dat de naam dit wel doet vermoeden, géén gras is. Achter de naam gaat namelijk een verhaal schuil, dat in elk geval wél te maken heeft met varkens. Toen vroeger de varkens nog vrij rond de boerderij liepen, werd deze plant samen met de echte grassen opgevreten door de varkens. Sommige planten maken op een andere manier goed gebruik van de beperkt beschikbare ruimte. Dit door te groeien op gevels en tuinmuurtjes. Neem bijvoorbeeld kruipklokje. Let de volgende keer eens op als je door de woonwijk wandelt: natuur is vaak dichterbij huis dan je denkt!

IN EN OM HUIS

Ook een aantal zoogdieren hebben zich aangepast aan de stadse wereld. Neem bijvoorbeeld de egel, die je vooral vanaf de schemering in je tuin kunt horen ritselen. De egel is helaas wel erg kwetsbaar voor verkeer. Wanneer ze in gevaar zijn zullen ze zich oprollen in plaats van te vluchten.

Dat zorgt voor heel wat verkeersslachtoffers per jaar. De egel is daarom erg gebaat bij aaneengesloten tuinen door bijvoorbeeld openingen in de schuttingen, ook wel een egelsnelweg genoemd. Hierdoor hoeft de egel minder snel een weg over te steken!

Een wellicht minder zichtbare soort die vooral te vinden is in dorps- en stadskernen, is de gewone dwergvleermuis. Het is één van de kleinste zoogdieren ter wereld! Dan verbaast het misschien niet dat veel mensen helemaal niet weten dat er gewone dwergvleermuizen (of andere vleermuizen) in hun huis leven. Je hebt er namelijk ook geen overlast van: ze maken gebruik van loze ruimtes, zoals de spouw of de ruimte onder de dakpannen.

In de groene tuinen van Vijfhuis zijn ook diverse vlinders te vinden. Veel vlinders zijn afhankelijk van specifieke planten om hun eitjes op af te zetten. Wanneer de eitjes uitgekomen zijn doen de rupsen zich te goed aan deze planten waarna ze zullen verpoppen tot vlinder. Neem de citroenvlinder, te herkennen aan zijn lichtgele kleur en meermaals in de wijk gezien. Als vlinder zwerven ze veel en zijn ze vooral op plekken met veel nectar te vinden, zoals tuinen. Daar kun je ze bijvoorbeeld op de vlinderstruik vinden. In de nacht kun je op deze plant trouwens motten zien, zoals de graswortelvlinder. Zoals de naam al doet vermoeden, heeft hij grassen als waardplant. Twee nachtvlinders die hun naam ook eer aan doen, zijn de huismoeder en bruine huismot. De vlinders worden namelijk vaak binnenshuis waargenomen!

Soms hoef je dus niet eens de deur uit om natuur te vinden...

Wit vetkruid
(H. Looman)

WAARGENOMEN SOORTEN

(ZOALS BEKEND IN NATIONALE DATABANK FLORA EN FAUNA)

VOGELS

- Gierzwaluw
- Grote bonte specht
- Heggenmus
- Houtduif
- Huismus
- Koolmees
- Roodborst
- Turkse tortel
- Vink
- Zanglijster

ZOOGDIEREN

- Bruine rat
- Bunzing
- Eekhoorn
- Egel
- Mol

VLEERMUIZEN

- Gewone dwergvleermuis

DAGVLINDERS

- Atalanta
- Bont zandooigje
- Boomblauwtje
- Citroenvlinder
- Daggpauwoog
- Distelvlinder
- Eikenpage
- Gehakkelde aurelia
- Klein koolwitje
- Oranjetipje

LIBELLEN

- Azuurwaterjuffer
- Bloedrode heidelibel
- Platbuik
- Vuurjuffer

REPTIELEN, AMFIBIEËN & VISSSEN

- Alpenwater-salamander
- Bruine kikker
- Gewone pad
- Kleine watersalamander

OVERIGE ONGEWERVELDEN

- Akkerhommel
- Blinde bij
- Brandnetelbladroller
- Bruine huismot
- Graswortelvlinder
- Groente-uil
- Huismoeder
- Taxusspikkelspanner
- Vierkantvlekuil
- Witte tijger

VAATPLANTEN

- Canadese fijnstraal
- Duits viltkruid
- Gewone melkdistel
- Gewoon varkensgras
- Kruipklokje
- Oranje havikskruid
- Stinkende gouwe
- Straatgras
- Teunisbloem (onb.)
- Wit vetkruid

OVERIGE

- Gewoon dikkopmos
- Grijs haarbuis
- Groot dooiermos
- Muurschotelkorst

Citroenvlinder (D. Koopman)

Heggenmus (M. de Haas)

BEN JE BENIEUWD WAT ER OP DIT MOMENT AAN SOORTEN WORDT GEZIEN?

Neem eens een kijkje op waarneming.nl. Hier vullen vrijwilligers hun waargenomen soorten in. Steeds meer mensen voeren in wat ze hebben gezien. Op die manier leren we welke soorten voor kunnen komen. Deze kennis vormt een basis voor bescherming van biodiversiteit. Wil je zelf een bijdrage leveren of soorten leren kennen? Dan is er een app voor op je telefoon die aan de hand van foto's kan herkennen welke soort je hebt gezien. Kijk op ObsIdentify.

'AMBASSADEUR' VAN DIT DEELGEBIED IS HET BONT ZANDOOGJE

De 'ambassadeur' van het gebied is bont zandoogje. Deze soort is gekozen als vertegenwoordiger, omdat dit deelgebied een oppepper kan gebruiken als het gaat om de aantallen vlinders. Net als alle andere soorten heeft bont zandoogje behoefte aan voedsel, voortplantingsplekken en verblijfplaatsen. Als het goed gaat met de ambassadeur kunnen veel andere soorten meeliften op zijn succes.

VOORWAARDE & VERBETERMAATREGEL VOOR DE AMBASSADEUR

Voortplanting: Elke vlindersoort kent plantensoorten waar de rupsen goed op gedijen (de waardplant).

Laat algemene grassoorten als kweek, kropaar en witbol opkomen op diverse plekken in de tuin, zowel in de zon als in de schaduw, zodat het bont zandoogje hier de eitjes kan afzetten.

Verblijfplaats: Het bont zandoogje heeft minimaal een aantal hoge bomen of een hoge haag nodig.

Creëer een mini-bosrand in je tuin, dan is de kans groot dat het bont zandoogje hem vindt. Zorg daarbij voor windluwe en zonnige plekje, waar hij kan opwarmen. De grassen die vanzelf verschijnen onder en tussen de bomen en struiken laten staan voor de ei-afzet.

Voedsel: Het bont zandoogje eet nectar van onder andere braam, honingdauw en sap van vruchten en bloedende bomen.

Zorg in de tuin voor voldoende algemene grassoorten voor de rupsen. Daarnaast kunnen struiken of bomen met vruchten bijdragen aan het voedselaanbod voor het bont zandoogje.

VERBETERMAATREGELN

HUIDIGE SITUATIE	GEWENSTE SITUATIE	HOE GEWENSTE SITUATIE BEREIKEN?	
		GEMEENTE	INWONERS
Grotendeels woonwijk.	Veel groene tuinen met van nature voorkomende (inheemse) plantensoorten.	Bermen en plantsoenen omvormen naar natuurlijke vegetatie.	Vervang verharding die niet persé noodzakelijk is met groen.
Voortuinen worden veelal omgrensd met hagen en schuttingen.	Meer verschil in structuur en planten- en diersoorten in de berm.	Invoeren van gefaseerd maaibeeld bij de berm en oevers.	Schuttingen vervangen voor hagen.
De huizen hebben voornamelijk grijze voortuinen met tegels en grind.	Een groot aaneengesloten natuur- en waterdooradering van lanen, houtwallen en natuurlijk ingerichte plantsoenen.	Gras lang laten groeien als voedselbron voor de rups van het bont zandoogje.	Grassen lang laten groeien voor de rupsen van het bont zandoogje.
Veel straten kennen nog enigszins jonge lanen en plantsoenen, van cultuurplanten.		Aanplanten van nieuwe lanen en houtwallen om bosranden te imiteren als foerageergebied van het bont zandoogje.	Breng in de tuin diverse, van nature voorkomende (inheemse), planten aan die in verschillende periodes van het jaar bloeien en een voedselbron zijn voor bijen, vlinders en andere insecten.
		Bij aanplant van nieuw groen rekening houden met een jaarrond nectar aanbod.	Gebruik geen gif.
		Gebruik geen gif.	

Bloemenmengsel
(Econsultancy)

Bont zandoogje (H. Looman)